

3. Волкова Н. П. Педагогіка. : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – 3-тє вид., стер. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с.
4. Гончаренко С. Методика як наука / С. Гончаренко // Шлях освіти. – 2000. – № 2. – С. 5–11.
5. Матюшкин О. Проблемные ситуации и мышление в обучении / О. Матюшкин. – М., 1972. – С. 32–33.
6. Психологія / [за ред. Г. С. Костюка]. – 3-є вид. – К. : Рад. шк., 1968. – С. 254.
7. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования / С. Л. Рубинштейн. – М., 1958.
8. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – 2-е изд. – М. : Учпедгиз, 1946. – С. 340–341.
9. Савченко О. Я. Дидактика початкової / О. Я. Савченко. – К. : Генеза, 1999. – 365 с.
10. Савчин М. Навчальний діалог як форма і метод навчання / М. Савчин // Біологія і хімія в школі. – 2012. – № 2. – С. 9–12.
11. Сергеев И. С. Как реализовать компетентностный подход на уроке и внеурочной деятельности : практ. пособие / И. С. Сергеев, В. И. Блинов. – М. : АРКТИ, 2007. – 132 с
12. Чернобильская Г. М. Методика обучения химии в средней школе: учеб. [для студ. высш. учеб. завед.] / Г. М. Чернобильская. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 336 с.

РЕЗЮМЕ

М. М. Савчин. Проблемное обучение как средство реализации деятельного и компетентностного подходов при изучении школьного курса химии.

В статье раскрыто значение проблемного обучения для внедрения деятельного и компетентностного подходов в школьном курсе химии.

Ключевые слова: *проблемная ситуация, проблемное обучение, деятельный подход, компетентностный подход.*

SUMMARY

M. Savchyn. Problem teaching as the means of implementing activity and competence approaches in the secondary school chemistry course.

The importance of problem teaching for implementing activity and competence approaches in the secondary school chemistry course is analyzed in the article.

Key words: *problem situation, solving problem teaching, activity approach, competence approach.*

УДК 378.17

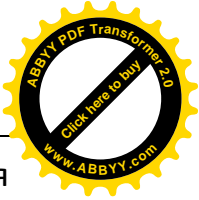
Т. В. Чорна

Класичний приватний університет

ФІЗКУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВІДНОВЛЕННЯ ОРГАНІЗМУ ШКОЛЯРІВ

У статті актуально постає проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в цілісному освітньому процесі ВНЗ, формування ціннісного ставлення до організації фізкультурно-дозвіллевої діяльності школярів як засобу відпочинку, розваги і відновлення організму учнів у вільний від навчання час та формування гармонійно розвиненої особистості.

Ключові слова: *дозвілля, професійна підготовка, фізична культура, рухова активність, фізкультурно-дозвіллева діяльність, фізичне виховання, вільний час.*

Постановка проблеми. Вироблення у школярів інтересу до заняття фізичною культурою є важливою умовою формування відповідної потреби. У молодших школярів інтерес, як правило, народжує позитивні емоції, викликані безпосередньо самим виконанням вправ. В учнів середніх і старших класів поряд із розвитком інтересу велике значення має формування, завдяки чого заняття фізичною культурою сприймаються як необхідна умова розумно організованого повсякденного життя. Пробудженню і розвитку у школярів інтересу до фізичної культури сприяє якісне проведення уроків та організації фізкультурного дозвілля [3], хороше оснащення та естетичне оформлення матеріально-спортивної бази.

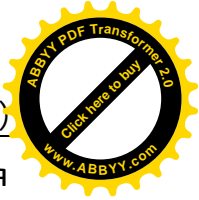
На думку В. Н. Платонова, навчально-виховний процес загальноосвітньої школи дедалі більше перевантажується предметами, які розвивають тільки розумову діяльність, і при цьому зовсім не враховується зниження рівня фізичного розвитку сучасних дітей і погіршення стану їх здоров'я. Водночас відхилення у шкільній практиці від мети фізичного виховання і зведення його до суто нормативного підходу, що спостерігається останнім часом, не тільки суперечить ідеї формування гармонійно розвиненої особистості, але й підсилює і без того критичний стан здоров'я школярів [4].

Особливо проблематичним для багатьох школярів є використання вільного часу. Діяльність у цій сфері поєднує процеси пізнання, споглядання, перетворення, оцінки, удосконалюються форми спілкування між учнями. Можливість змінювати ролі в межах вільного часу, переключатися з однієї діяльності на іншу збільшує його значення в житті людини. Розглядаються також проблеми організації вільного часу педагогічно доцільного використання учнями і підготовки їх до розумного проведення дозвілля, важливості раціональної організації часу і наявності досвіду його використання [5].

Здатність до гнучкості кожного індивіда диктується життєвим досвідом сім'ї, школи і суспільства, формуються особистісні якості учня, поступово утворюється внутрішній механізм саморегуляції, здійснюється засвоєння і передача моральних та естетичних цінностей.

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Класичного приватного університету і є частиною комплексної теми кафедри теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання «Теоретико-методичні засади фізичного виховання і фізичної реабілітації різних груп населення» (0107U0004193).

Мета статті – висвітлити різноманітні форми організації фізкультурно-дозвілдової діяльності учня як надійного засобу навчання, фізичного, естетичного та інтелектуального розвитку особистості.

У процесі наукового дослідження були виділені та вирішувалися такі завдання:

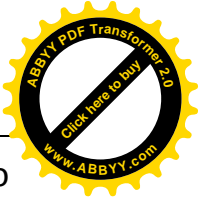
- проаналізувати науково-методичну літературу з обраної проблеми та розкрити сутність основних наукових підходів до організації фізкультурно-дозвілдової діяльності у вільний від навчання час школярів;
- визначити найбільш поширені форми організації фізкультурної діяльності у вільний від навчання час за допомогою анкетування учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи, як: аналіз науково-методичної літератури; ретроспективний аналіз; математико-статистична обробка результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Для вчителя фізичної культури загальноосвітньої школи ці вимоги виражені в меті та завданнях фізичного виховання учнів – формуванні здорового, фізично досконалого, соціально активного, морально стійкого молодого покоління України.

Дослідженню проблем фізичного виховання школярів останнім часом приділялася належна увага, зокрема таким її аспектам, як: залежність стану здоров'я і фізичного виховання школярів від їх способу життя (А. Ф. Артюшенко, І. Д. Глазиріна, В. І. Лех, В. Ф. Новосельський, М. С. Солопчук); підвищення рухової активності учнів (Є. С. Вільчковський, Р. Є. Мотилянська, М. С. Осипова, Б. Ф. Проскудін, Л. П. Сергієнко, А. Г. Хрипкова); підвищення ефективності позакласної і позашкільної роботи з фізичної культури (С. М. Бажуков, Р. О. Белов, Л. В. Волков, М. О. Третьяков); з'ясування чинників, що зумовлюють формування зацікавленості у дітей та підлітків до занять фізичною культурою (О. Бебешко, А. Москальова, Н. Сінькевич, Л. Татарнікова).

На думку дослідника І. Глазиріна [3], фізичне виховання дітей – це соціально організований педагогічний процес, спрямований на формування здорового, фізично досконалого та підготовленого, активного, спритного, стійкого до дії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, молодого покоління. Мова йде про прояви життєдіяльності дитячого організму, що якісно змінюються не тільки у процесі біологічного дозрівання за певних умов, а й під впливом фізичних навантажень. Завдання фізичного виховання зумовлено об'єктивною необхідністю сучасного розвитку суспільства в забезпеченні ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя та формування практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами та активного відпочинку.

Виконання цього завдання здійснюється шляхом систематичного залучення учнів до рухової діяльності. Щоб охопити підлітків систематичними заняттями фізичними вправами у вільний від навчання час, необхідно виховати у дітей потребу у фізичному вдосконаленні. Вирішення цього завдання потребує передусім посилення виховної роботи, спрямованої на формування у кожного школяра цієї потреби. Особливе значення виховної роботи пояснюється тим, що потреба – це психологічний стан, який характеризує потяг особистості до конкретних дій, які сприймаються як необхідна умова існування. Таким чином у процесі виховання планомірно повинні формувати у школярів саме такий стан, який характеризується як потяг до занять фізичними вправами з метою розвитку своїх здібностей, зміцнення здоров'я.

З метою збільшення функціональних можливостей організму, необхідно заповнювати вільний час школярів заняттями фізичними вправами, що є одним із засобів відвернення їх від поганих звичок та пропагандою здорового способу життя. У процесі анкетування 115 школярів ЗНЗ Запорізької, Херсонської, Вінницької областей, було встановлено, що для підтримання рухового режиму та здорового способу життя школярів необхідно: відпочинок на природі – 2,7%; поєднання оптимального режиму роботи і відпочинку – 36,3%; регулярні заняття спортом – 22,3%; заняття фізкультурою – 16,9%.

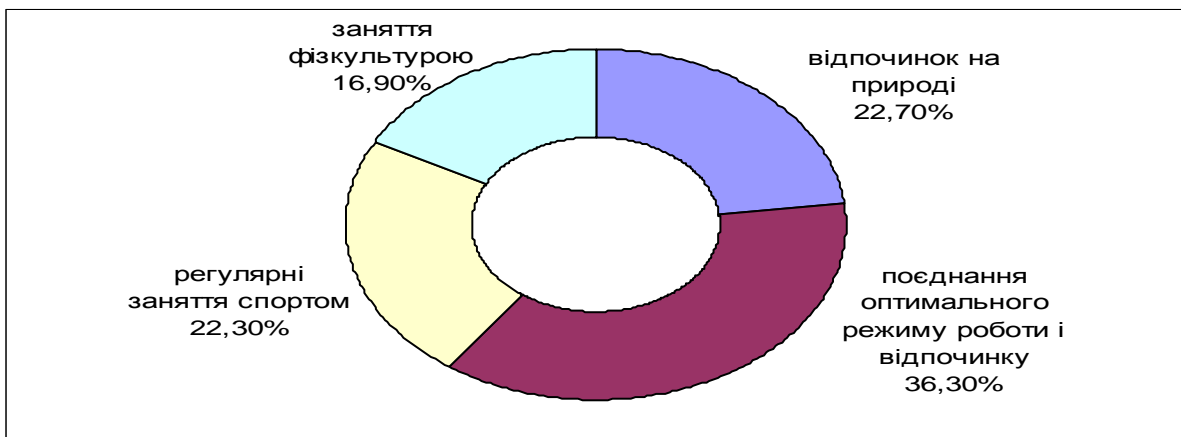
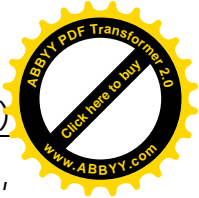
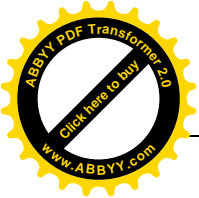

Рис. 1. Результати відповідей на запитання анкети: Що необхідно для підтримання рухового режиму та здорового способу життя школярів?

Проаналізувавши результати опитувань школярів, було виявлено, що більшість учнів віддає перевагу поєднанню оптимального режиму навчання та відпочинку. Підвищення працездатності організму за рахунок покращання функціонального стану організму, переходу на інший, оптимальний у конкретних умовах стомлювальної діяльності рівень координації рухових та вегетативних функцій є найбільш вагомим результатом використання активного відпочинку.

Засвоєння культурних цінностей, пізнання нового, аматорська праця, творчість, фізкультура і спорт, туризм, подорожі – ось чим і ще багато іншим може бути зайнятий він у вільний час. Усі ці заняття вказують на досягнутий рівень культури учнівського дозвілля. Дозвілля – це діяльність, здійснювана в рідній певних інтересів і цілей, які ставить перед собою людина [1].

Соціально культурна цінність дозвілля полягає в тому, що: учень отримує нову інформацію, збагачується інтелектуально; формує естетичний смак; виробляє навички культурної поведінки; має можливість задовольнити свої духовні потреби; самовиразитися; піднімає настрій, знімає психічне напруження; отримує задоволення.

Відзначимо результати відповідей респондентів на запитання: Які заходи з фізкультурної діяльності проходять у Вашій школи: заняття у фізкультурних гуртках та спортивних секціях – 70%; година здоров'я – 15%; спортивні конкурси – 50%; «День здоров'я» – 81%; «Веселі старты» – 84%; командні ігри та естафети – 80%; шкільні спортивні змагання з основних видів спорту – 80%; фізкультурні свята – 20%; екскурсії вихідного дня – 16%; туристичні походи – 44%; фізкультурно-спортивні вечори – 6,5%; спортивне свято – 19% (рис. 2).

За результатами дослідження встановлено, що більшість форм організації фізкультурно-дозвілевої діяльності школярів потребують модернізації та професійного підходу щодо організаційних, педагогічних, управлінських, господарських та громадських навичок учителів фізичної культури, спрямованих на найважливіші потреби учня – досягнення успіху в значущій для нього діяльності.

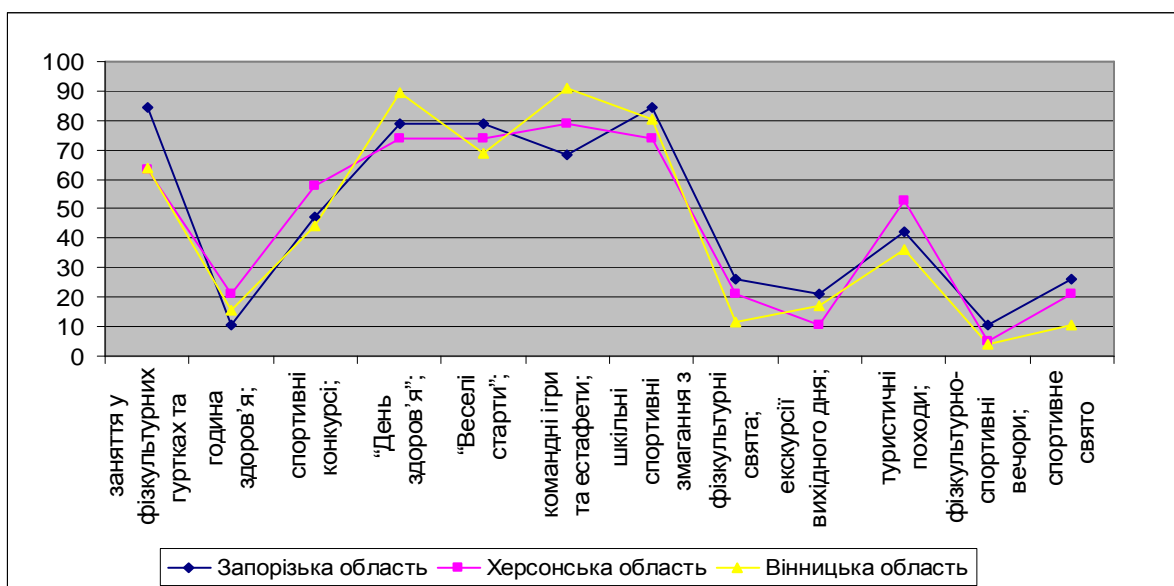
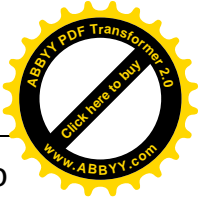
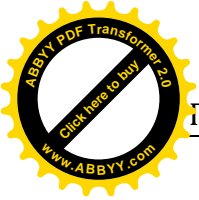

Рис. 2. Форми організації фізкультурної діяльності у вільний від навчання час учнів загальноосвітніх навчальних закладах

Ураховуючи те, що активізація пізнавальної діяльності учня тісно пов'язана з рівнем інтенсивності емоцій, дуже важливо створити на різних видах занять із фізкультурно-дозиллевої діяльності особливий мікроклімат творчого натхнення та співпраці у спілкуванні вчителя фізичної культури з учнями, учнів між собою. Адже сучасна педагогічна практика свідчить про перевагу суто шкільних форм і методів фізичного виховання підлітків, де, на нашу думку, через перенасиченість програмного матеріалу важко врахувати специфіку дітей різної статі та зацікавленості [6].

Формування у школярів потреб, у тому числі потреби у фізичному вдосконаленні, є складним та багатограним педагогічним процесом. Характер потреб і процесів їх формування залежить від багатьох впливів на дитину з боку школи та батьків, засобів масової інформації, літератури. Причому сам учень може обирати різні форми організації дозвілля: колективні, індивідуальні, групові, парні та стати активним учасником процесу формування особистих потреб [2].

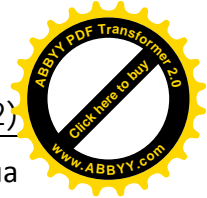
Без усвідомленого бажання, потреби самих підлітків удосконалювати свої фізичні можливості неможливо успішно здійснювати їх фізичне виховання. У цілому зростає зацікавленість підлітків своїм здоров'ям, формується спрямованість на фізичну досконалість та здоровий спосіб життя. Зміцнення та збереження здоров'я школярів – головне завдання фізичного виховання.

У формуванні фізичного і морального здоров'я школярів, зростанні рівня культури життєдіяльності і досягненні соціальної та міжнаціональної гармонії, толерантності всіх верств населення країни майже не використовується величезний потенціал занять спортом та фізичною культурою.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в пошуку ефективних умов організації вільного часу школяра з урахуванням задоволення потреб особистості, формуванні моральних та ідейних поглядів школяра у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Цьому питанню надається дедалі більшого значення, але практична організація ще не досягла необхідного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочелюк В. Й. Дозвіллєзнавство : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 208 с.
2. Мазоха Д. На шляху до педагогічної професії (Вступ до спеціальності) : навч. посіб. / Д. Мазуха. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 168 с.
3. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід / [Биковська О. В., Горбинко В. М., Петрович Ж. В. та ін.]. – К. : Держ. Ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 208 с.

4. Стан здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів обговорювали на засіданні колегії СЕС України [Електронний ресурс] / Надія Полька, заступник директора Інституту гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва АМН України. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20081204_1.html.

5. Фащук О. Гендерний аспект вибору підлітками рухової активності поза межами школи / О. Фащук. – Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту – 2010. – № 3. – С. 168–175.

6. Фесієнко І.А. Формування мотивації до фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів [Електронний ресурс] // Мій тренер. – 2009. – Режим доступу : <http://mityrener.com/246-formuvannya-motivaciyi-do-izkulturno.html>.

РЕЗЮМЕ

Т. В. Чёрная. Физкультурно-досуговая деятельность как средство восстановления организма школьников.

В статье актуально встает проблема профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в целостном образовательном процессе вуза, формирования ценностного отношения к организации физкультурно-досуговой деятельности школьников как средства отдыха, развлечения и восстановления организма учащихся в свободное от учебы время и формирования гармонично развитой личности.

Ключевые слова: досуг, профессиональная подготовка, физическая культура, двигательная активность, физкультурно-досуговая деятельность, физическое воспитание, свободное время.

SUMMARY

T. Chornaya. Physical and leisure activities as A way of recovering of schoolchildren's organism.

This article describes a problem of professional training of future teachers of physical education during the education process in the university, attitude formation of relations to the organization of the physical and leisure activities of schoolchildren as a way of rest, entertainment and recovery of schoolchildren's organism during their free time and harmonious personality development.

Key words: leisure, professional preparation, physical culture, motive activity, physical activity, physical education, spare time.